

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.248/2013/5.szám

A Kúria dr. Oláh és dr. Horváth Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Molnár Piroska ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 2.M.406/2012. szám alatt indított és a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. február 19-én kelt 2.M.406/2012/10. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.406/2012/10. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. Az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

A másodfokú társadalombiztosítási szerv helybenhagyta az elsőfokú szerv 2012. május 16-án kelt, a felperes szolgálati ideje elismerése tárgyában hozott határozatát. A másodfokú határozat szerint a felperes az igénybejelentésben megjelölt, 1993. október 1.-1994. február 21., valamint az 1995. március 6.-1996. december 31. közötti időszakban önkéntes biztosított volt, amely időknek a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíjához figyelembe vehető jogosultsági időkénti elismerését az elsőfokú szerv - a

társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. § (2a)-(2d) bekezdései és a Tny. végrehajtásáról szóló 168/1997.(X.6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 12. § (1) bekezdése alkalmazásával - helytállóan mellőzte.

A munkaügyi bíróság - részben helyt adva a felperes keresetének - a másodfokú határozatot megváltoztatta, megállapította, hogy a felperes az 1993. október 1.-1994. február 28. közötti, valamint az 1995. március 6. és 1996. december 31. napja között fennállt „jogviszonyaival” jogosultsági időt szerzett a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíjához. A bíróság - a Tny. 18. § (2a), (2c) bekezdése, a Vhr. 12. § (1) bekezdés b) pont 23. alpontja, 29. § (8) bekezdése, valamint a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 5. § (1) bekezdése felhívásával - megállapította, hogy a felperes esetében a perben vitás azon időszakokat, amikor segítő családtagként, illetve szerződéses üzlet vezetőjének közeli hozzátartozójaként végzett munkát, amely időszakban megállapodást kötött az alperessel és annak alapján a járulékokat fizette, jogosultsági időként kellett elismerni. A bíróság - jogértelmezése alátámasztására - utalt a felperes kereső tevékenységét, tényleges munkavégzését alátámasztó bizonyítékokra (bankszámla nyitási kérelem, tanúvallomás, stb.).

A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak „megváltoztatását” és a felperes költségeiben való marasztalását kérte a Tny. 18. § (2b) bekezdése, a Vhr. 12. § (1) bekezdése és a Pp. 335/A. § (1) bekezdése megsértését állítva.

A Tny. 18. § (2a)-(2b) bekezdései alapján hivatkozott arra, hogy a perben vitatott jogosultsági idő a szolgálati időhöz képest szűkebb, speciális kategória: minden jogosultsági idő szolgálati idő is egyben, azonban nem minden szolgálati idő minősül jogosultsági időnek. Érvelése szerint a felperes státuszát a bíróság helytelenül, a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény (T.) 119/D. § (1) bekezdésével, a T. végrehajtásáról szóló 17/1975.(VI.14.) MT rendelet (a továbbiakban: MTr.) 1. § e) pontjával, (3) bekezdésével, a Vhr. 12. § (5) bekezdésével és 29. § (1) bekezdésével ellentétesen azonosította a segítő családtagi státusszal. Ezen a jogcímen fennálló biztosítást a perbeli időszakban több feltétel fennállása, így az önkormányzatnál e címen való nyilvántartásba vétel, a minimálbér 30%-át elérő jövedelem, a foglalkoztató bejelentése és az előírt nyugdíjjárulék foglalkoztató általi megfizetése alapozta meg. Az alperes nyilvántartásában a felperes segítő családtag státusz alapján fennállt biztosítását alátámasztó adat nincs, a nyilvántartás adatai egyértelműen azt igazolják, hogy a felperes a vitatott időszakban önkéntes megállapodás alapján fizetett járulékot az öregségi nyugdíjhoz

szükséges szolgálati idő szerzése érdekében. Az önkéntes megállapodás, illetve bármely, ezen joghatást kiváltó biztosított státusz fogalmilag és jogi szempontból kizárja egymást, megállapodást - a T. 119/D. § (1) bekezdéséből kitűnően - csak olyan személyek köthettek, akik nem álltak biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban. Az a tény, hogy a felperes megkötötte a megállapodást, egyértelműen alátámasztja, hogy nem volt segítő családtagként bejelentve, nem volt ilyen jogcímen biztosított, és szándéka sem irányult arra, hogy ilyen formán váljon biztosítottá. Mindezek alapján a munkaügyi bíróság pusztán amiatt, mert a felperes férje vállalkozásában személyesen munkát végzett, tévesen minősítette a megállapodás alapján szerzett szolgálati időt jogosultsági időnek.

Az alperes kiemelte, hogy a felperes a megállapodással szerzett szolgáltatásokra jogot szerzett: a szolgálati időt és a nyugdíj alapjául szolgáló jövedelmet a társadalombiztosítási szerv figyelembe vette, a nők kedvezményes nyugdíjához szükséges jogosultsági időbe azonban a vitatott idők nem számíthatók be. A munkaügyi bíróság a segítő családtagi „minőséget” a megállapodás alapján szerzett szolgálati idő és a családi vállalkozásban történő tényleges munkavégzés összekapcsolásával jogszabálysértően állapította meg; egyebekben a perben a felperes is elsőként munkaviszony fennállására hivatkozva kérte a perbeli időszak jogosultsági időkénti elismerését és csak később, a folytatólagos tárgyaláson hivatkozott segítő családtagi státuszára. A bíróság erre tekintettel megsértette a Pp. 335/A. § (1) bekezdését is, ítéletében pedig helytelenül rögzítette, hogy az alperes a kereset elutasítását 40 éves jogosultsági idő hiányában, nem pedig azért kérte, mert a vitatott időszak nem minősült jogosító időnek.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes költségekben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint a peradatok igazolták, hogy a felperes segítő családtagként működött a férje vállalkozásában és azt is, hogy „utána” megállapodás alapján kerültek megfizetésre a társadalombiztosítási járulékok. E tényekből a munkaügyi bíróság a Vhr. 12. § (1) bekezdés b) pont 23. alpontja és 29. § (8) bekezdése helytálló értelmezésével vonta le azt a következtetést, hogy a vitatott időket a nők kedvezményes öregségi nyugdíja szempontjából jogosultsági időként kell figyelembe venni.

A felperes érvelése szerint az alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott MTr. szabályait nem lehetett alkalmazni, az 1993-1996-ig terjedő időszakban a T. végrehajtásáról szóló 89/1990.(V.1.) MT rendelet (MTr2.) volt hatályban. E jogszabály nem írta elő, hogy a segítő családtagot az illetékes önkormányzatnál be kell jelenteni, a T. 10. § (1) bekezdés f) pontja alapján ugyanakkor az egyéni

vállalkozásban segítő családtag biztosítottak minősült, akire a biztosítás a 11. § (1) bekezdés d) pontja alapján is kiterjedt. Azt a tény pedig, hogy a felperes segítő családtagként a járulékok megfizetése mellett közreműködött férje egyéni vállalkozásában, az alperes által csatolt, béradatok nyilvántartását tartalmazó „Tájékoztató” adatlap is tanúsítja.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemre tett észrevételében felülvizsgálati kérelmét akként pontosította, hogy az MTr.-nek, amely a perbeli időszakban valóban nem volt hatályban, az MTr2.-vel való hatályon kívül helyezésével egy időben a T. 10. §-ában törvényi szabályozást nyert a biztosítottak azon köre, akik korábban alacsonyabb szintű jogforrás (MT rendelet) alapján voltak biztosítottak. A felülvizsgálati kérelemben kifejtett álláspontját ennek alapján a T. 10. § (1) bekezdés f) pontja, 119/D. §-a, az MTr.2. 436. § (1) bekezdése és IV. számú melléklet (3) bekezdés 2) pontja támasztja alá. Utalt arra is, hogy amennyiben a felperes a férje vállalkozásában segítő családtagként dolgozott, úgy a társadalombiztosítási egyéni nyilvántartó lap „Munkáltató” rovatában férje nevének és egyéb adatainak kellene szerepelnie. Ezzel szemben a felperes a társadalombiztosítási nyilvántartás rendszerében a perbeli időszakot igazoló nyilvántartó lapok tanúsága szerint önkéntes biztosítottként szerepel. Az alperes a perben sem tette vitássá, hogy a felperes a férje vállalkozásában de facto közreműködött, az önkéntes megállapodás ténye, az egyéni vállalkozó által a segítő családtagi biztosított formára előírt adatszolgáltatás hiánya, illetve a nyilvántartó lapok azonban mind azt igazolják, hogy a felperes nem segítő családtagi státusz alapján volt biztosított.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

A Pp. 335/A. § (1) bekezdése szerint a felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson [141. § (1) bek.] változtathatja meg. A keresetet azonban a közigazgatási határozatnak a keresetlevéllel nem támadott önálló - a határozat egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető - rendelkezésére csak perindításra nyitva álló határidőn belül lehet kiterjeszteni.

A felperes keresetében a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát - egyebek mellett - azért kérte, mert a társadalombiztosítási szervek a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíjra való jogosultság vizsgálata során nem ismerték el jogosító időként a peresített időszakot, amely időszakban a felperes - megállapodás alapján - „önkéntes” biztosított volt. A felperes keresetlevelében a határozat jogszabálysértő voltának

alátámasztásaként hivatkozott arra is, hogy a vitatott időszakban férje egyéni vállalkozásában a munkaviszony kritériumainak megfelelően folyamatosan dolgozott, amely időszak jogszerző időkénti elismerését a Vhr. 29. § (8) bekezdése és egyéb, a keresetlevélben felsorolt rendelkezések alapján, a segítő családtagi státuszára tekintettel, figyelemmel arra is, hogy ezen időkre a járulékokat megfizette, megalapozza.

A felperes - a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben - már a keresetlevelében is támadta a társadalombiztosítási határozat jogerős ítélettel elbírált rendelkezését, ezért a munkaügyi bíróság eljárása során a Pp.-nek a tiltott keresetváltoztatás (kiterjesztés) tilalmát megfogalmazó 335/A. § (1) bekezdését nem sértette meg.

A Tny. 18. § (2a) bekezdése - egyebek mellett - legalább 40 év jogosultsági időhöz köti a nőknek életkoruktól függetlenül megállapítható öregségi teljes nyugdíjra való jogosultságát. A Tny. 18. § (2b) bekezdése jogosultsági időnek minősíti a kereső tevékenységgel biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett időket. A Vhr. 12. § (1) bekezdés b) pont 23. alpontja 1998. január 1-jét megelőzően a 29. § (8) bekezdés szerinti segítő családtag szolgálati időnek minősülő biztosított idejét, amennyiben erre az időre a segítő családtag után a járulékot megfizették, valóban jogosultsági időként rendeli elismerni, ezt a szabályt azonban a felperes ügyében - a következők szerint - nem lehetett alkalmazni.

Az alperes által csatolt okiratok (társadalombiztosítási egyéni nyilvántartó-lap, Nyilvántartási Osztály adatszolgáltatása) és a felperes perben tett előadásai aggálytalanul alátámasztották azt a tényt, hogy a felperes a peresített időszakban a T. 119/D. §-a alapján társadalombiztosítási ellátásra kötött megállapodás alapján fizette a járulékokat. A perben nem merült fel adat arra nézve, hogy a felperes ebben az időszakban segítő családtagként került volna bejelentésre, utána a járulékokat a foglalkoztató a segítő családtagra irányadó jogszabályi rendelkezések alapján fizette volna. Ezt a felperes sem állította, folyamatos munkavégzése mellett csupán a járulékfizetés tényére hivatkozott, amelyet a társadalombiztosítási szervvel kötött megállapodás alapján önkéntesen teljesített.

A Kúria hasonló tényállású ügyben - a Tny. 18. § (2a)-(2d) bekezdései, a Vhr. 12. § (1) bekezdése, a T. 119/D. § (1) bekezdései, és egyéb jogszabályi rendelkezések alkalmazásával - az Mfv.III.11.056/2011/5. számú ítéletében rámutatott arra, hogy a megállapodás alapján biztosítással rendelkező személyek a megállapodás alapján történt járulékfizetéssel szolgálati időt szereznek, ez azonban nem eredményezi ezeknek az időnek a nők

kedvezményes nyugellátása megállapításához szükséges jogosultsági időbe történő beszámítását. A Kúria utal a Tny. 18. § (2a)-(2d) bekezdéseit a Tny.-be beiktató egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXX. törvény javaslatához fűzött indokolásra is, amely kifejezetten rögzíti, hogy a kedvezményes konstrukció alapja a nők munkaviszonyban, közalkalmazotti, közszolgálati, stb. jogviszonyban egyéni vagy társas vállalkozóként, illetve más kereső tevékenységgel eltöltött hosszú életpályája és a gyermekneveléssel összefüggő időszakok beszámítása, továbbá azt is, hogy a szabályozás más szolgálati időt, pl. tanulmányi időt, megállapodás alapján történő járulékfizetési időt a kedvezményre való jogosultság szempontjából nem veszi figyelembe.

Mindezek alapján a munkaügyi bíróság a Tny. fenti tényállásra vonatkoztatott 18. § (2a)-(2b) bekezdései és a Vhr. 12. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazása során téves jogértelmezés eredményeként jutott arra a következtetésre, hogy a felperes által megjelölt idők jogosultsági időeknek minősülnek és emiatt a társadalombiztosítási határozat jogszabálysértő. A másodfokú határozat megváltoztatására alapot adó jogszabálysértés a perben nem volt megállapítható, ezért a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával - hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.

A felperes az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles.

A Kúria az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.

Budapest, 2014. április 14.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Patassyné dr. Dualszky Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

kúriai tisztviselő